

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

Revisionsrapport

Orsa kommun

KPMG AB

2019-10-01

Antal sidor ??

Antal bilagor 2

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och rekommendationer	1
1.1	Revisionell bedömning	2
1.2	Rekommendationer	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Revisionsfrågor	3
2.2	Avgränsning	4
2.3	Projektorganisation/granskningsansvariga	4
2.4	Metod och projektorganisation	4
2.5	Revisionskriterier	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Övergripande om kommunens arbete med stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning	6
3.2	Arbetet i praktiken med personer med psykisk funktionsnedsättning i kommunen	11
3.3	SIP:ar – substansgranskning	15
4	Svar på revisionsfrågor	17
Bilaga 1	Metod	20
Bilaga 2	Granskning av SIP:ar, frågeformulär	1

1 Sammanfattning och rekommendationer

KPMG har granskat ändamålsenlighet och effektivitet i vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning som är i behov av insatser från såväl kommun som landsting.

Syftet har varit att bedöma om samverkan i vårdkedjan för målgruppen planeras, styrs, genomförs, utvärderas och förbättras på ett tillfredsställande sätt.

Granskningen har visat att det finns överenskommelser och riktlinjer för vad respektive huvudman ansvarar för. Det finns däremot brister i hur dessa överenskommelser tillämpas samt hur uppföljning av samverkan sker. Uppföljning av samverkan ligger inte heller till grund för verksamhetsutveckling och förbättringar av vården och samverkan för målgruppen. Vi ser behovet av en fungerande uppföljning och kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med bristerna som nödvändiga.

Det praktiska genomförandet av SIP:ar försvåras genom att regionen och kommunen har olika verksamhetssystem och olika rutiner för hur SIP ska dokumenteras. Det händer att regionen inte har resurser för att delta på SIP och de därför behöver ställas in eller att endast kommunens olika enheter är representerade. Det leder dels till slöseri med resurser men också en osäkerhet kring hanteringen av SIP:ar.

Vi menar att det är alarmerande att man försöker undvika att genomföra sip:ar och att kommunen och Regionen bör se över sina rutiner för att underlätta möjligheten att genomföra sip:ar.

Långa väntetider till öppenvårdspsykiatri leder till att kommunen får ett större vårdansvar än vad kommunens insatser ska tillgodose med svårigheter att tillhandahålla det stöd som individen har behov av.

Att överenskommelser och rutiner både inom organisationerna och i samverkan följs är angeläget för att säkerställa vårdkedjan för denna målgrupp. Det skulle även behövas en större flexibilitet som ger utrymme för individuella lösningar då behoven ser mycket olika ut för individerna.

De målsättningar som antagits för verksamheten Omsorg kan endast indirekt bedömas ha bärighet på målgruppen personer med psykiskt funktionshinder. Målsättningen är dock inte så tydlig och det innebär svårigheter att följa upp om hur man arbetar mot målen.

Kommunen erbjuder olika typer av insatser och det finns inte någon kö till boende eller sysselsättning. Däremot har det varit långa handläggningstider för biståndsbeslut, såväl gällande boende, sysselsättning som kontaktpersoner vilket innebär att det ändå tar lång tid innan en enskild brukare får insats. Vi menar att kommunen måste se över rutinerna för att minska väntetiderna för enskilda brukare.

Vi ser det som positivt att personalen har adekvat utbildning och att de får löpande kompetensutveckling.

Vi har även noterat brister gällande uppföljning av genomförandeplaner.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Det är svårt att få en övergripande uppfattning om hur verksamheten fungerar när brukarundersökningar inte genomförs frekvent och synpunkter från uppföljningar inte samlas. Vi menar därför att kommunen måste införa rutiner för att samla synpunkter för att de ska kunna samlas och användas i förbättringsarbetet.

1.1 Revisionell bedömning

Vår samlade bedömning är att vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning inte är fullt ut ändamålsenlig och effektiv. Det dagliga samarbetet fungerar oftast men samverkan försvåras när kommunens begränsade verksamheter möter regionens bristande resurser, vilket leder till att enskilda inte får de vårdinsatser de kan behöva. Det finns relativt tydliga mål och överenskommelser men uppföljningen av resultatet av samverkan saknas.

Det saknas tydliga mål och uppföljning av verksamheten i Orsa kommunen. Ett förbättringsarbete avseende systematiskt kvalitetsarbete pågår vilket är positivt.

1.2 Rekommendationer

Mot bakgrund av genomförd granskning rekommenderar vi kommunen att

- Säkerställa att de överenskommelser som finns för samverkan tillämpas i praktiken
- Säkerställa att uppföljning av samverkan sker och att resultaten tas tillvara i förbättringsarbetet
- Säkerställa att Samordnad individuellt plan, SIP, används på ett systematiskt sätt för att individens behov av stöd ska vara samordnat och leda mot individens mål
- Säkerställa att SIP dokumenteras och finns tillgängliga för samtliga parter samt individen. Dessa bör även vara sökbara så att de kan följas upp och revideras utifrån individernas behov.
- Säkerställa att lagen följs avseende kallelse till SIP i samband med att patienter skrivs ut från slutenvården.
- Säkerställa att handläggningstider inom samtliga områden kan förkortas till lagstadgad tid.
- Säkerställa att uppföljning av genomförandeplaner prioriteras.
- Säkerställa att tydliga interna mål för målgruppen tas fram och att införa rutiner för synpunktshantering som underlag i förbättringsarbetet.

2 Inledning/bakgrund

Psykiatri har genomgått omfattande förändringar under senare decennier. Sedan mitten av 1980-talet har över hela landet skett en avveckling av mentalsjukhus. Utvecklingen har också starkt präglats av övergång till öppnare vårdformer. Ytterligare kraftiga förändringar kom i och med psykiatireformen 1995. Syftet med reformen var att:

- minska institutionsboendet
- förbättra de psykiskt funktionshindrades livssituation
- öka deras möjligheter till gemenskap och delaktighet i samhället

I och med reformen fick landstingen (regionerna) ansvar för diagnostik, behandling och psykiatrisk rehabilitering. Kommunernas ansvar är anskaffning av bostad, boendestöd, sysselsättning etc.

Det delade ansvaret för vården och stödet till dessa personer förutsätter att kommun och region samordnar sina insatser på bästa sätt utifrån brukarens behov.

En stor andel av förstagångssökande i psykiatri och/eller inom primärvården är människor som hamnat i livskriser eller sviktar psykiskt till följd av känslomässiga och sociala belastningsfaktorer. Vad de behöver är i första hand att få möta en empatisk, professionell person i en samtalskontakt under kortare eller längre tid. Ibland kan också behövas kompletterande medicinering, samverkansinsatser, exempelvis med socialtjänsten eller försäkringskassan.

För alla dessa personer, liksom för personer med mer långvariga psykiatriska funktionsnedsättningar, är det viktigt att vården och stödet är lättillgängligt, att kontakten med psykiatri snabbt etableras och att den fortsatta kontakten inom kommunen präglas av kontinuitet. För patienter med mera allvarlig störning är kontinuiteten naturligtvis minst lika betydelsefull. En viktig grupp är personer med s.k. samsjuklighet dvs. att en person har både psykiatrisk diagnos, som till exempel schizofreni, andra psykostillstånd, bipolär sjukdom eller allvarlig personlighetsstörning, och konstaterat missbruk av alkohol eller andra substanser. En annan viktig grupp är äldre personer med psykisk ohälsa. Omkring 20 procent av alla äldre lider idag av psykisk ohälsa. Inom en snar framtid är ca 25 procent av Sveriges befolkning 65 år och äldre, vilket gör psykisk ohälsa till en av de större folksjukdomarna. Det innebär att det ställs stora krav på det psykiatriska stödet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten till denna grupp.

Mot denna bakgrund har revisorerna i flertalet av länets kommuner och Region Dalarna beslutat att granska vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning.

2.1 Revisionsfrågor

Syftet har varit att granska ändamålsenlighet och effektivitet i vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning som är i behov av insatser från såväl kommun som landsting. I detta ligger att bedöma om samverkan i vårdkedjan för målgruppen planeras, styrs, genomförs, utvärderas och förbättras på ett tillfredsställande sätt.

Delfrågor och svar utifrån granskningen:

Inom ramen för att uppnå det grundläggande syftet kommer granskningen att fokusera följande revisionsfrågor:

- Finns en gemensam styrning och uppföljning av samverkan kring målgruppen?
- Finns styrande dokument och uppdrag som klargör ansvar och förbinder huvudmännen att utföra väl definierade uppgifter?
- Hur fungerar samverkan? Tillämpning av dokumenten?
- Vilken tillgänglighet finns till såväl kommunernas insatser som till insatser i primärvården och i den specialiserade psykiatrin?
- Hur arbetar regionen och kommunerna förebyggande?
- Finns en tillfredsställande verksamhetsuppföljning och resultatredovisning kopplad till mål för samverkan?
- Hur säkerställer kommunerna att de sköter sina delar i arbetet med målgruppen (styr, följer upp och förbättrar)?
- Hur säkerställer regionen att de sköter sina delar i arbetet med målgruppen (styr, följer upp och förbättrar)?
- Hur uppmärksammas målgruppen äldre med psykisk ohälsa?
- Upplever brukarna att samverkan mellan huvudmännen fungerar?
- Hur säkerställer verksamheterna att medarbetarna har rätt kompetens?

Sammanfattande svar till respektive revisionsfråga lämnas i rapportens sista kapitel.

2.2 Avgränsning

Vi vill understryka det som står i syftet, att uppdraget avgränsas till de som är i behov av insatser från såväl kommun som landsting. Ett slumpmässigt urval har genomförts av 4 -8 SIP:ar (samordnade individuella planer) i varje kommun för att närmare granska vårdkedjans ändamålsenlighet och effektivitet.

2.3 Projektorganisation/granskningsansvariga

Granskningen har utförts av Anneth Nyqvist, certifierad kommunal revisor.

Representanter från de granskade verksamheterna har erbjudits möjlighet att sakgranska rapporten.

2.4 Metod och projektorganisation

Föreliggande rapport är en av flera kommunvisa rapporter. Här redovisas våra iakttagelser och bedömningar kopplade till den enskilda kommunen. En samlad bild av

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

vårdkedjan i ett länsperspektiv redovisas vid det gemensamma mötet då alla deltagande kommuners och regionens revisorer bjuds in.

En beskrivning över använd metod och projektorganisation återges i bilaga 1.

2.5 Revisionskriterier

Följande lagar och övriga dokument utgör granskningskriterier i denna granskning:

- Överenskommelse mellan landstinget (regionen) och kommuner om hur man samarbetar kring personer med psykisk funktionsnedsättning
- SIP (Samordnad individuell plan) ska upprättas när individen har behov det enligt 2 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL och 16 kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL.
- Socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen ställer även krav på att verksamheten ska bygga på respekt för människans självbestämmande och integritet.
- Nationella riktlinjer finns inom flera relevanta områden (schizofreni, missbruk/beroendevård)
- SUS (samverkan vid utskrivning från slutenvård) gäller sedan 1 januari 2018 och ställer krav på berörda huvudmän kring samverkan och fast vårdkontakt bl.a.

3 Resultat av granskningen

3.1 Övergripande om kommunens arbete med stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning

I Dalarna finns sedan flera år en etablerad stödstruktur för kommunernas och landstingets arbete med socialtjänst och hälso- och sjukvård som varit organiserat inom "gamla" Region Dalarna. Det har funnits en politisk styrning genom välfärdsberedningen som anger inriktningen och ett tjänstemannanätverk (chefs nätverket) bestående av socialchefer/omvårdnadschefer från kommunerna och hälso- och sjukvårdsdirektör från landstinget. Chefsnätverket tar upp samverkansfrågor som behöver hanteras på regional nivå. Till sin hjälp har chefsnätverket fem arbetsgrupper som benämns Regionala Utvecklingsgrupper (RUG). Följande organisationskiss är hämtad från nya Region Dalarnas hemsida:

Region Dalarna, Enheten hälsa och välfärd ORGANISATIONSSKISS

Källa: Läns gemensam analys och handlingsplan 2018. Uppdrag psykisk hälsa.

Bland uppgifterna finns regiongemensamma rutiner och instruktioner för samverkan och gemensamma processer. Arbetet har tidigare styrts utifrån en årsplan som beslutats av chefsnätverket och ytterst av den tidigare direktionen vid gamla Region Dalarna. I och med bildandet av nya Region Dalarna kommer arbetet eventuellt att organiseras på ett nytt sätt, se nedan.

Länsövergripande överenskommelse om samverkan för kommuner och region i Dalarnas län kring personer med psykiska funktionsnedsättningar från 18 år
Länets kommuner och Region Dalarna har undertecknat denna och i den framgår hur samverkan ska utformas. I samverkansdokumentet beskrivs bakgrund, definition av målgruppen, syfte med överenskommelsen, gemensamma mål och parternas övergripande ansvar mm.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna
KPMG AB
2019-10-01

I de rutiner som beskrivs ingår vård och stödsamordning, samordnad plan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, samordnad individuell plan (SIP) mm. Överenskommelsen reglerar dock inte hur uppföljning av överenskommelsen ska genomföras eller hur resultatet av överenskommelsen ska följas upp eller utvärderas.

Länsövergripande vägledning för vård av självmordsnära vårdtagare med tillhörande rutiner för arbete i kommunal vård och omsorg.

Kommunerna i Dalarna har gemensamt tagit fram denna vägledning som har beslutats av Länsnätverket för förvaltningschefer.

Lokala överenskommelser om samverkan för personer med psykisk funktionsnedsättning

Det finns även lokala överenskommelser mellan enskilda kommuner och Region Dalarna som avser att förtydliga tillämpningen av den regionala överenskommelsen.

Ny samverkansorganisation

I och med bildandet av nya Region Dalarna kommer arbetet eventuellt att organiseras på ett nytt sätt, se nedan.

Från minnesanteckningar RUG-vuxenpsykiatri februari 2019 finns följande skrivelse:

"RUGarna fortsätter sitt arbete första halvåret 2019 eller tills annan information kommer. Enligt de diskussioner som pågår så kommer RUGarna och ersätts av arbetsgrupper som kommer att ligga direkt under en styrgrupp. Styrgruppen ska utses av förvaltningschefsnätverket och föreslås bestå av tre representanter från kommunerna (de personer som har nationella uppdrag i NSK-S och socialchefsnätverket samt ordförande (eller vice ordförande) i förvaltningschefsnätverket, tre representanter från landstinget/nya Region Dalarna och hälso- och sjukvårdsdirektör, divisionschefer från psykiatrin och primärvården samt den chef som tillsätts för avdelningen Hälsa och Välfärd. Utvecklingsledarna ska vara adjungerande efter behov. Styrgruppen ersätter nuvarande AU (Arbetsutskottet), träffas mer frekvent än förvaltningschefsnätverket, behandlar frågor från arbetsgrupperna, utser representanter arbetsgrupper och vilken utvecklingsledare som ska leda eller delta i arbetsgruppen."

RUG-vuxenpsykiatri

Ambitionen är att arbetet ska leda till lokal samverkan på kommunnivå och ökad följsamhet till saker som ska förbättras. I samverkansarbetet på länsnivå ska generella förbättringsområden identifieras och de centrala resurserna ska bistå med metoder, verktyg, rutiner mm. Enligt företrädarna för denna RUG-grupp har förbättringar skett för målgruppen utifrån denna ansats.

Utvecklingsledaren har årligen tagit fram en handlingsplan för RUG-gruppen vilken fastställts av det tidigare chefsnätverket. Pga. de förändringar som annonserats har ingen handlingsplan för 2019 tagits fram utan arbetet med åtgärder från 2018-års plan har fortsatt.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna
KPMG AB
2019-10-01

Exempel på mål i handlingsplanen från 2018 är: God hälsa och god livskvalitet, SIP (samordnad individuell plan) & SUS (Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård) ska erbjudas till alla som har behov av samordning, Vård- och stödsamordnare/Case manager, ska erbjudas till alla med psykiska funktionsnedsättningar och komplexa vård och stödbehov som har behov av det, Brukares och anhörigas situation ska uppmärksammas och deras erfarenheter tas tillvara i förbättringsarbetet, Sammanhållna vårdkedja för personer med självska debeteende ska utvecklas.

Utvecklingsledaren har varit projektledare för ett läns-gemensamt projekt för att utveckla och förbättra denna sistnämnda vårdkedja tillsammans med företrädare för socialpsykiatri och Regionens psykiatri. En slutrapport presenterades i december 2018.

Mål och strategi

Bland den gemensamma nämnden för social myndighetsutövnings mål för 2019 återfinns *Brukare/anhöriga/klienter ska kunna känna sig trygga, få ett bra bemötande med den myndighetsutövning som utförs*. Till detta mål finns ett mått knutet om att antalet ärenden per handläggare ska minska för att kunna bibehålla IBIC1 (Individens behov i centrum) som arbetsmetod.

Verksamhetsplan 2019 för verksamhetsområdet Omsorg innehåller inga specifika mål avseende målgruppen. De mål som kan ha viss koppling till målgruppen är att invånarna ska vara nöjda med kommunens verksamhet samt att invånarna ska vara nöjd med sitt inflytande i kommunen. Det finns även ett mål om att kvalitetsledningssystemet och det systematiska kvalitetsarbetet ska vara fullt implementerat 31/12 2019.

Utöver verksamhetsplan har vi tagit del av "Kvalitetsberättelse, Socialpsykiatri, Boendestöd Knuten samt dagverksamheten Gränden". I denna framgår bl.a. att:

Orsa kommuns socialpsykiatri ska leva upp till målen att de psykiskt funktionshindrade känner sitt värde som samhällsmedborgare. För att vi ska klara detta krävs samarbete över gränserna; kommunen, AME, skola, arbetsförmedling, försäkringskassa, socialtjänsten psykiatri och landstinget.

Av dokumentet framgår även verksamhetens mål för 2019:

"Stärka individernas självförtroende och hjälpa till att slussa personerna till rätt insatser för att kunna ta del av vad samhället har att erbjuda i form av arbete och fritidsutbud.

Stärka individernas förtroende för personalen och skapa en känsla av trygghet."

Av samverkansavtal med landstinget 2010-11-09 framgår ett antal syften med samverkan.

Utöver detta inga lokala samverkansavtal mellan Orsa kommun och exempelvis försäkringskassan eller arbetsförmedlingen.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Organisation, roller och ansvar och samordning i kommunen

I Orsa kommun återfinns biståndshandläggarna under nämnden för social myndighetsutövning, vilket är en gemensam nämnd med Mora och Älvdalen. Biståndshandläggarna, som är två till antalet, finns fysiskt i Mora men handlägger ärenden för alla tre ingående medlemskommuner.

Verksamhetsområdet Omsorg ansvarar för insatser till gruppen personer med psykiska funktionshinder. Insatserna består av boende, boendestöd, kontaktperson, dagverksamhet samt sysselsättning mm. Förvaltningen ansvarar även för insatser till personer med missbruk och som samtidigt har psykiska funktionshinder.

Från verksamheten framförs att biståndshandläggarna har haft problem att hinna med vilket beror på att det tar tid innan psykiatrins utredningar genomförs. Kommunen har inga mål gällande tidsram för beslut/utredning.

Uppföljning av besluten på individnivå sker en gång per år. Biståndshandläggaren har ansvar för vårdplan och respektive verksamhet har ansvar för genomförandeplan.

Det sker viss samverkan mellan myndighetsutövning och skolan, men det beskrivs i intervjuerna är att det finns behov av utveckling av samverkan för denna grupp.

Regionens Öppenvårdspsykiatri drivs med mottagning i Mora.

Dataunderlag och kunskap om hur bra kommunens verksamhet är för målgruppen

Kommunen och Region Dalarna har upprättat en rad överenskommelser som omfattar gruppen personer med psykiskt funktionshinder. Nedan presenteras de mest betydande.

I den länsövergripande överenskommelse om samverkan för kommuner och region i Dalarnas län kring personer med psykiska funktionsnedsättningar från 18 år som länets kommuner och region Dalarna har undertecknat framgår hur samverkan ska utformas.

I samverkansdokumentet beskrivs bakgrund, definition av målgruppen, syfte med överenskommelsen, gemensamma mål och parternas övergripande ansvar mm.

I de rutiner som beskrivs ingår vård och stödsamordning, samordnad plan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård, samordnad individuell plan (SIP) mm. Överenskommelsen reglerar dock inte hur uppföljning av överenskommelsen ska genomföras eller hur resultatet av överenskommelsen ska följas upp eller utvärderas.

Det finns ett samverkansavtal avseende personer över 18 år med psykisk funktionsnedsättning/psykisk sjukdom som bor i eget boende i Leksands, Malungs, Moras, Orsas, Rättviks, Vansbros och Älvdalens kommun från 2010-11-09. I detta avtal framgår att detta dokument ska ligga till grund för lokala samarbetsöverenskommelser i respektive kommun. Något sådant dokument har inte återfunnit för Orsa kommun.

På kommunens hemsida finns en rubrik avseende Psykisk funktionsnedsättning. I underrubriker beskrivs psykiatri Region Dalarna, barn- och ungdomspsykiatri, personlig ombud.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna
KPMG AB
2019-10-01

I en läns gemensam analys och handlingsplan från 2018 har kommuner och landstinget i Dalarna gjort en sammanställning av genomfört analysarbete och uppföljning av arbete som pågått i olika arbetsgrupper kallat RUG (se vidare under punkt RUG funktionsnedsättning/psykiatri). Informationen som ligger till grund för sammanställningen utgår främst från Socialstyrelsens öppna jämförelser.

Av sammanställningen framgår bland annat att alla Dalarnas kommuner har socialjour, men endast en kommun bedriver uppsökande verksamhet till personer med psykisk funktionsnedsättning. Det finns dock uppsökande verksamhet till de som riskerar att förlora sitt boende i sju av länets kommuner.

Åtta av femton kommuner har rutin för information om SIP. Det motsvarar 53 %, att jämföra med siffran 51 % för landet i övrigt.

Vidare framgår av sammanställningen att det finns brister beträffande rutiner för interna samordningen i enskilda ärenden. Några kommuner har utarbetat rutiner för samordning på alla efterfrågade områden medan andra kommuner helt saknar rutiner.

Enligt socialstyrelsens Nationella riktlinjer vid schizofreni anges att kommunen ska erbjuda rekommenderade kunskapsbaserade insatser. Case Management integrerade team (Vård- och stödsamordning) erbjuds i elva dalakommuner. IPS (Individanpassat stöd till arbete) erbjuds i fyra kommuner, "Bostad först" erbjuds i två kommuner och ESL (ett självständigt liv) i två kommuner. Jämfört med riket i sin helhet så är resultaten i Dalarna genomgående sämre på dessa områden. Alla 15 kommuner erbjuder Personligt Ombud.

Sammanfattningsvis konstateras rapporten att alla kommuner brister i systematisk uppföljning då ingen kommun använder resultatet av dokumenterad uppföljning i verksamhetsutvecklingen.

Senaste brukarundersökning i Orsa kommun som berör målgruppen genomfördes 2016 och avsåg boendestöd. 14 personer har besvarat enkäten som innehåller 7 frågor. Samtliga anser att personalen bryr sig om dem, merparten trivs hemma, anser att de får bestämma saker som är viktiga och att de får den hjälp de vill ha hemma. Drygt hälften bedömer att de känner sig trygga med personalen medan hälften har svarat att de känner sig rädda för något hemma.

Alla medarbetare i Orsa kommun ansvarar för att ta emot klagomål, dokumentera och vidarebefordra till närmaste chef. Varje enhet har en blankett för klagomål där man skriftligt skriver ner det som man är missnöjd med.

Individuella uppföljningar görs två gånger årligen utifrån genomförandeplan och biståndshandläggare gör en årlig uppföljning.

I delårsrapport och årsredovisning har vi inte återfunnit någon uppföljning som avser målgruppen specifikt. Socialförvaltningen har inte gjort någon uppföljning av verksamhetsplan 2018 utöver den uppföljning som görs till kommunens årsredovisning.

Uppföljning

Vi har inte återfunnit någon uppföljning specifikt riktad mot målgruppen i delårsrapporter, årsredovisningar etc.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna
KPMG AB
2019-10-01

Uppföljning av biståndsbeslut genomförs årligen och uppföljning av genomförandeplan genomförs två gånger årligen. Vid intervjuer framförs att uppföljning fungerar bra gällande boendestöd men inom övrig verksamhet genomförs sällan någon uppföljning.

Det förekommer inga samverkansmöten mellan Öppenvårdspsykiatri och kommunen, utöver sip:ar. Biståndshandläggare träffar regelbundet personal från boendestödet och dagverksamheten.

Omsorgschefen har regelbundna samverkansträffar med hälsocentralen 2-3 gånger per halvår. Omsorgen, hälsocentralen, BUP, elevhälsan och konsultationsteam träffas gällande enskilda ärenden. Vid intervjuer framförs att samverkan upplevs fungera bra men det förekommer inte någon formell uppföljning av resultatet av samverkan. Däremot finns det synpunkter på att det förekommer långa handläggningstider inom Öppenvårdspsykiatri som till viss del beror på hög personalomsättning.

Orsa kommun har en modell för systematiskt kvalitetsarbete där uppföljning och förslag till förbättringar är en del. Av årsredovisningen framgår att inspektionen för vård – och omsorg (IVO) har genomfört inspektion av verksamheten och att det finns stora brister i arbetet med ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete. Ett stort förändringsarbete har påbörjats och kommer att vara omsorgens mest prioriterade arbete under 2019.

Kommentarer och bedömningar

De målsättningar som antagits för verksamheten Omsorg kan endast indirekt bedömas ha bärighet på målgruppen personer med psykiskt funktionshinder. Målsättningen är dock inte så tydlig och det innebär svårigheter att följa upp om hur man arbetar mot målen. När det gäller samverkan med Regionen behöver den formella uppföljningen förbättras. Vidare anser vi att kommunen behöver se över rutiner för uppföljning av genomförandeplaner inom de områden där detta inte fungerar i nuläget.

3.2 Arbetet i praktiken med personer med psykisk funktionsnedsättning i kommunen

Generellt om arbetet vid besökta enheter för att tillgodose behov hos målgruppen

I Orsa kommuns finns ett stödboende för personer med psykiska funktionsnedsättningar "Knuten", samt dagverksamheten "Gränden". Gränden har öppet måndag-fredag kl 13.00-15.00 och här träffas man för samvaro under trevliga förhållanden och man har också olika aktiviteter i form av social träning.

Det finns även en grupp på Arbetsmarknadsenheten som har verksamhet måndag-fredag med en praktiksamordnare som hjälper dessa personer till en aktiv sysselsättning som eventuellt kan leda till någon form av studier eller arbete. Olika praktikplatser erbjuds, företrädesvis inom kommunens verksamheter. Vissa brukare har deltagit i körskoleprogram.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna
KPMG AB
2019-10-01

På de mindre orterna finns ingen verksamhet, men biståndshandläggare försöker hitta individuella lösningar i form av hemtjänst eller genom att anställa person på några timmar.

Det är främst arbetsmarknadsenheten som berörs av FINSAM-samverkan.

Då all myndighetsutövning har samlats i en enhet finns möjligheter att samordna insatserna. Detta ökar möjligheterna att kunna erbjuda lämpliga insatser för personer med samsjuklighet (missbruk och psykisk ohälsa).

Samarbetet med Öppenvård psykiatri bedöms fungera bra. Möten angående enskilda brukare genomförs efter behov. Det har varit hög personalomsättning vilket har inneburit att kontinuiteten försämrats.

Arbetet med att säkerställa kompetensen hos medarbetarna när det gäller förmågan att tillhandahålla stöd mm. utifrån målgruppens behov

Medarbetarna inom boendestöd har undersköterskeutbildning och samordnaren har genomgått specialistutbildning Case Management. Kompetensutveckling i form av kortare kurser erbjuds löpande.

Av kvalitetsberättelsen framgår att arbetsplatsträffar APT hålls en gång per månad och stående punkter är arbetsmiljö, avvikelser, verksamheten och värdegrund. Träffarna ger utrymme för diskussioner kring brister och utvecklingsområden i verksamheten.

Förebyggande arbete för att förhindra psykisk ohälsa

Kommunen har en heltidstjänst, finansierad via stimulansmedel, som arbetar förebyggande med "stugsittande" ungdomar. Det uppfattas dock finnas behov av ytterligare insatser i form av hembesök för att lyckas nå fler individer.

Inom kommunen sker inte något förebyggande arbete för att förhindra psykisk ohälsa för åldersgrupper över 18 år eller uppsökande arbete. Däremot finns insatser som kan leda till att lindra effekten av eller bibehålla den psykiska funktionsnedsättningen. Det sker en löpande avstämning med öppenvården så att det ska finnas en kunskap i kommunen om vilka personer som besöker öppenvården och kan bli aktuella för kommunala insatser.

Det är första hand Öppenvård psykiatri som uppmärksammar personer som är i behov av stöd. Det förekommer även att personer själva tar kontakt med socialpsykiatri. Blanketter för ansökan finns på kommunens hemsida men kan även lämnas ut av personalen.

Handläggningstider och tillgång till insatser i rimlig tid

Vid intervjuer framförs att problem med långa handläggningstider. Psykiatri har inte kunnat genomföra utredningar inom rimlig tid vilket innebär att biståndshandläggare inte fatta beslut om insatser.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Vid intervjuer framförs att det finns insatser att tillgå och att kommunen inte har någon kö till boende eller sysselsättning. Däremot har det varit långa handläggningstider för biståndsbeslut, såväl gällande boende, sysselsättning som kontaktpersoner vilket innebär att det tar lång tid innan en enskild brukare får insats.

Utbud och tillgång till hälso- och sjukvård

Samverkan med den lokala vårdcentralen bedöms fungera bra. Det uppfattas som byråkratiskt och svårt att hitta tider för att samla en stor grupp till sjö:ar och det kan även vara problem att få brukarens samtycke. Oftast försöker man i första hand att hitta andra lösningar för att förkorta handläggningstiden.

Väntetider till och handlingstider inom Psykiatri och BUP, barn- och ungdomspsykiatri och är lång och kan innebära att vissa frågor vältras över på kommunen.

Tillgången till hemsjukvård för målgruppen psykiskt funktionshinder bedöms inte vara något problem i Orsa kommun.

Uppföljning av i vilken grad beviljade insatser faktiskt har genomförts

Det sker en uppföljning på individnivå av biståndsbedömande handläggare en gång varje år och genomförandeplanen följs upp inom respektive verksamhet en gång var sjätte månad. Det sker dock inte någon uppföljning av utförda insatstimmar av till exempel boendestöd.

Som tidigare nämnts fungerar uppföljningen bra gällande boendestöd men mindre bra inom övriga verksamheter.

Ej verkställda beslut rapporteras till IVO, socialnämnden och kommunens revisorer.

Kunskapen om hur berörda individer upplever att samverkan fungerar

Senaste brukarundersökningen gjordes 2016 men den innehåller inga frågeställningar kring samverkan. Synpunkter fångas vid uppföljning av genomförandeplaner men det finns inga strukturerade rutiner för att samla dessa synpunkter.

Särskilda insatser eller uppmärksamhet kring gruppen äldre med psykisk funktionsnedsättning

Inga särskilda insatser erbjuds gruppen äldre med psykisk funktionsnedsättning. När brukarna fyller 65 år får de inte längre delta i insatser som i dagcenters regi. Istället får de tillgång till personal som kan genomföra aktiviteter i hemmet. Det finns även personal på äldreboende som kan aktivera brukare som bor på äldreboende men tillhör denna målgrupp.

Av Region Dalarnas läns gemensamma handlingsplan 2018 för kommuner och landsting i Dalarna framkommer att det sedan 2015 har utbildats ca 150 första hjälpare inom kommun och landsting för att upptäcka psykisk ohälsa hos äldre.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Kommentarer och bedömningar

Kommunen erbjuder olika typer av insatser och det finns inte någon kö till boende eller sysselsättning. Däremot har det varit långa handläggningstider för biståndsbeslut, såväl gällande boende, sysselsättning som kontaktpersoner vilket innebär att det ändå tar lång tid innan en enskild brukare får insats. Vi menar att kommunen måste se över rutinerna för att minska väntetiderna för enskilda brukare.

Vi ser det som positivt att personalen har adekvat utbildning och att de får löpande kompetensutveckling.

Vi menar att det är alarmerande att man försöker undvika att genomföra sip:ar och att kommunen och Regionen bör se över sina rutiner för att underlätta möjligheten att genomföra sip:ar.

Utifrån intervjuer noterar vi brister gällande uppföljning av genomförandeplaner.

Det är svårt att få en övergripande uppfattning om hur verksamheten fungerar när brukarundersökningar inte genomförs frekvent och synpunkter från uppföljningar inte samlas. Vi menar därför att kommunen måste införa rutiner för att samla synpunkter för att de ska kunna samlas och användas i förbättringsarbetet.

3.3 SIP:ar – substansgranskning

Nedan sammanfattar vi vad som framkommit i den särskilda substansgranskning som skett av samordnade individuella vårdplaner (SIP:ar). Den använda metoden och de specifika underlagen redovisas i bilaga 2.

Vid granskningen av SIP framkom att begreppet SIP används vid såväl samordnade insatser i en gemensam individuell plan som vid dokumentation av samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. I vår granskning har vi granskat samordnade insatser mellan Region och kommun etc som beskrivs i 2 kap 7 § SoL

I granskningen kunde handläggarna presentera tre sip:ar och vi har granskat samtliga.

FRÅGA	Sammanfattning av vad som framkommit i de tre granskade SIP:arna
Finns tillgång till <u>SIP:en</u> via det digitala verksamhetssystemet?	Nej.
Finns mål med <u>SIP:en</u> som en del i själva planen?	Ja.
Finns uppgift om vilka som var kallade och vilka som deltog eller uteblev?	På två framgår tydligt vilka som deltog men inte på den tredje. Det framgår inte vilka som är kallade.
Finns en beskrivning av vem som ska göra vad?	Ja. På en av <u>sip:arna</u> saknas aktiviteter för att nå målen.
Framgår det vem som har det övergripande ansvaret för SIP:en?	På en framgår vilken person som har det övergripande ansvaret. På en framgår endast vilken enhet som är ansvarig. På den tredje saknas uppgiften helt.
Har <u>SIP:en</u> följts upp?	En sip har följts upp.
Om <u>SIP:en</u> har följts upp, finns dokumentation av uppföljning tillgänglig i SIP eller på annat sätt via verksamhetssystemet?	Det framgår endast om påverkan på mål/behov är positiv, negativ eller ingen.
Finns någon bedömning av om insatta åtgärder leder mot målen (om mål finns) eller om insatserna bedöms innebära att individens behov är tillgodosedda?	Ja, i den uppföljning som gjorts framgår att insatsen bedöms påverka målet positivt.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Kommentarer och bedömningar

Det fanns endast 3 aktuella sip:ar, varav en uppföljning, när granskningen gjordes och vi granskade samtliga. Vi bedömer att det finns mål och att det finns uppgifter om insats/åtgärd, ansvarig person samt åtgärd. Då båda har upprättats under 2019 har uppföljning ännu inte gjorts. I den uppföljning som har gjorts är uppföljning av målen mycket kortfattad, det framgår endast att insatsen bedöms påverka målet positivt.

Vår bedömning är att arbetet med SIP behöver fortsätta att utvecklas för att uppnå lagens intention. Vidare bör kommunen säkerställa att SIP dokumenteras och finns tillgängliga för samtliga parter samt individen. Dessa bör även vara sökbara så att de kan följas upp och revideras utifrån individernas behov. Det bör även säkerställas att lagen följs avseende kallelse till SIP i samband med att patienter skrivs ut från slutenvården.

4 Svar på revisionsfrågor

Finns en gemensam styrning och uppföljning av samverkan kring målgruppen?

Region Dalarna och kommunen har undertecknat en länsöverenskommelse om samverkan för kommuner och landsting i dalarnas län kring personer med psykiska funktionsnedsättningar från 18 år.

Överenskommelserna reglerar hur samverkan ska gå till, däremot framgår inte när och hur uppföljning av överenskommelserna ska genomföras.

Vi bedömer att uppföljningen av överenskommelserna inte är tillräcklig då det inte genomförs någon formell uppföljning.

Inom Mora, Orsa och Älvdalens kommuner är myndighetsutövning inom sociala området samlat i en gemensam nämnd. Samtliga biståndshandläggare är organiserade i en gemensam enhet vilket innebär goda möjligheter att samordna insatser och att öka möjligheterna att kunna erbjuda lämpliga insatser för personer med samsjuklighet.

Finns styrande dokument och uppdrag som klargör ansvar och förbinder huvudmännen att utföra väl definierade uppgifter?

Det finns överenskommelser mellan kommunen och regionen som klargör ansvar för de olika huvudmännen och som reglerar hur samverkan ska säkerställas för målgruppen. Uppföljning av hur väl uppgifterna har kunnat utföras saknas.

Hur fungerar samverkan? Tillämpning av dokumenten?

Eftersom det inte gjorts uppföljning av överenskommelserna går det inte att ge något tydligt svar.

Kommunen upplever att samarbetet med Öppenvård psykiatri fungerar bra och möten på övergripande nivå (omsorgschefen) och på individnivå genomförs löpande. Däremot genomförs inga strukturerade samverkansträffar där biståndshandläggarna och chefer deltar.

Vilken tillgänglighet finns till såväl kommunernas insatser som till insatser i primärvården och i den specialiserade psykiatrien?

Biståndshandläggarna har haft långa handläggningstider vilket innebär att det kan ta tid innan en brukare får beslut om en insats. Kommunens insatser kan normalt verkställas direkt efter beslut.

I nuläget finns inga insatser utanför Orsa tätort vilket innebär att brukare på övriga orter är hänvisade till hemtjänsten eller andra individuella lösningar.

Hur arbetar regionen och kommunerna förebyggande?

Kommunen bedriver inte något förebyggande arbete för personer över 18 år. För barn och unga finns en heltidstjänst som arbetar förebyggande med "stugsittare". Det finns dock behov av ytterligare insatser i form av hembesök för att minska utanförskap.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

För personer med identifierade psykiska funktionshinder sker insatser för att lindra följden av funktionshindret till exempel insatser för att förhindra inläggning inom slutenvård etc.

Finns en tillfredsställande verksamhetsuppföljning och resultatredovisning kopplad till mål för samverkan?

Det saknas specifika mål för verksamheten och därmed även verksamhetsuppföljning. Vi har tagit del av mål för dagverksamheten Gränden men det görs ingen årlig dokumenterad uppföljning av dessa mål.

Hur säkerställer kommunerna att de sköter sina delar i arbetet med målgruppen (styr, följer upp och förbättrar)?

Kommunen har implementerat ett ledningssystem vilket är en del i att säkerställa att kommunen sköter sina delar i arbetet med målgruppen. Vid inspektion har det framkommit stora brister i arbetet med ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete och ett stort förbättringsarbete pågår.

Arbetsplatsträffar APT hålls en gång per månad och stående punkter är arbetsmiljö, avvikelser, verksamheten och värdegrund. Träffarna ger utrymme för diskussioner kring brister och utvecklingsområden i verksamheten.

Hur uppmärksammas målgruppen äldre med psykisk ohälsa?

Det finns inget särskilt arbete i kommunerna för äldre med psykisk ohälsa i nuläget. Det upplevs finnas stora brister i stöd för denna målgrupp då hemtjänst samt särskilt boende får lösa situationen efter bästa förmåga. Det är svårt att få tillgång till primärvård och specialiserad psykiatrivård för målgruppen äldre.

Upplever brukarna att samverkan mellan huvudmännen fungerar?

Kommunen har genomfört brukarenkät men det fanns inga frågor gällande samverkan. Synpunkter fångas i första hand vid de uppföljning som görs av genomförandeplanen och vid samtal med brukare och anhöriga men det finns inga strukturerade rutiner för att samla dessa synpunkter. Det finns möjlighet att lämna synpunkter på kommunens hemsida men det förekommer få synpunkter från denna målgrupp. Vid intervjuer har framförts att de inte har fått signaler om att brukarna har synpunkter kring samverkan.

Hur säkerställer verksamheterna att medarbetarna har rätt kompetens?

Av intervjuerna framkommer att merparten av medarbetarna har adekvat utbildning och att de erbjuds att delta i kortare kurser. Värdegrund är en stående punkt på arbetsplatsträffar.

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Övergripande revisionsfråga / syfte

Är vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning med behov av insatser från såväl kommun som landsting, ändamålsenlig och effektiv? I detta ligger att bedöma om samverkan i vårdkedjan för målgruppen planeras, styrs, genomförs, utvärderas och förbättras på ett tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning inte är fullt ut ändamålsenlig och effektiv. Det dagliga samarbetet fungerar men långa handläggningstider innebär att det kan ta lång tid innan enskilda individer får tillgång till insatser. Regionens bristande resurser försvårar samverkan och leder till att enskilda inte får de vårdinsatser de kan behöva. Det finns relativt tydliga överenskommelser och mål men uppföljningen av resultatet av samverkan saknas.

Det saknas tydliga mål och uppföljning av verksamheten i Orsa kommunen. Ett förbättringsarbete avseende systematiskt kvalitetsarbete pågår vilket är positivt.

Johan Malm

Kommunal revisor

Anneth Nyqvist

Certifierad kommunal revisor

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Bilaga 1 Metod

Granskningen har genomförts som en intervju och dokumentgranskning och har även innehållit en substansdel där ett urval SIP:ar har granskats (se bilaga 2).

Intervjuer har skett med:

- Socialchef
- Enhetschef Dagcenter
- Enhetschef boendestöd
- Biståndshandläggare

Följande dokument granskas:

- Samverkansöverenskommelser mellan kommunerna och regionen
- Huvudmännens budgetar och verksamhetsplaner
- Ett urval sker av vårdplaner (SIP:ar) per kommun. Granskning sker av överensstämmelse med kraven i l.ag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- Regionala / lokala vårdprogram
- Genomförda uppföljningar

Orsa kommun

Vårdkedjan för personer med psykisk funktionsnedsättning - samgranskning Dalarna

KPMG AB

2019-10-01

Bilaga 2 Granskning av SIP:ar, frågeformulär

Finns tillgång till SIP:en via det digitala verksamhetssystemet?
Finns mål med SIP:en som en del i själva planen?
Finns uppgift om vilka som var kallade och vilka som deltog eller uteblev?
Finns en beskrivning av vem som ska göra vad?
Framgår det vem som har det övergripande ansvaret för SIP:en?
Har SIP:en följts upp?
Om SIP:en har följts upp, finns dokumentation av uppföljningen tillgänglig i SIP eller på annat sätt via verksamhetssystemet?
Finns någon bedömning av om insatta åtgärder leder mot målen (om mål finns) eller om insatserna bedöms innebära att individens behov är tillgodosedda?

Metod

Vi har med hjälp av en biståndshandläggare sökt fram vilka individer som under 2018 och 2019 haft beslut (och även nu har det) om minst en av följande insatser:
Boendestöd eller Särskilt boende för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Vi har sedan bitt biståndshandläggaren för detta urval söka fram dem som har gällande SIP:ar och som har haft det minst sedan 1 jan 2018.

Biståndshandläggaren kunde återfinna 3 SIP:ar för granskning och vi har granskat samtliga. Därefter har SIP:arna numrerats och svarsformulär har besvarats för var och en av de utvalda SIP:arna.

